

V Praze 3. 1. 2017

OTEVŘENÝ DOPIS MAGISTRÁTU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

prof. Ing. Eva Kislingerová, CSc.

náměstkyně primátorky

členka Výboru pro kulturu, památkovou péči, výstavnictví, cestovní ruch a zahraniční vztahy ZHMP

MgA. Eliška Kaplický Fuchsová

předsedkyně Výboru pro kulturu, památkovou péči, výstavnictví, cestovní ruch a zahraniční vztahy ZHMP

PhDr. Lukáš Kaucký

předseda Komise Rady HMP pro udělování grantů hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění

místopředseda Výboru pro kulturu, památkovou péči, výstavnictví, cestovní ruch a zahraniční vztahy ZHMP

PRAHA ŽIVÉ LITERATUŘE NEPŘEJE, GRANTOVÁ KOMISE JÍ NEROZUMÍ

VYJÁDRĚNÍ K NÁVRHŮM NA UDĚLENÍ JEDNOLETÝCH GRANTŮ V OBLASTI KULTURY A UMĚNÍ
VE VÝBORU KUL ZE DNE 14. 12. 2016

Vážená paní náměstkyně, vážená paní zastupitelko, vážený pane zastupiteli,

hlavní město Praha v předvánočním čase tradičně zveřejnilo výsledky jednání grantové komise a její návrhy na přidělení grantů v oblasti kultury schválené Radou HMP. Namísto úsměvu na tváři ale v posledních dvou letech čtení závěrů komise hýbe žlučí všem, kteří se kulturou zabývají. Z odůvodnění komise totiž vyplývá, že její členové nejen kulturní produkci nerozumí, ale navíc ani nedokáží pořádně přečíst, pochopit, a natožpak ohodnotit grantovou žádost.

Nebudu polemizovat, kolik peněz se v Praze na kulturu dává, zda je to málo, či moc a jak absurdní je, že Praha, která se mimochodem holedbá titulem Kreativní město literatury UNESCO, podpoře živé literatury vůbec nepřeje. Peněz je málo, na to jsme v kultuře a v neziskovém sektoru zvyklí a většinou platí, že jsme rádi i za to málo. Způsob, jakým s tím málem Praha zejména v posledních dvou letech zachází, je ovšem do nebe volající.

Sečteme-li finanční prostředky na živou literaturu pro rok 2017 (tedy literární akce konané na území hlavního města, záměrně nezapočítávám podporu vydávaných knih), dojdeme k částce 2 200 000 Kč (což představuje pouhých 1,7 % z celkové rozdělované částky MHMP na podporu kultury v letošním roce, tj. 131 524 000 Kč). O to pozoruhodnější je, že více než polovinu prostředků na živou literaturu (celkem 1 200 000 Kč) schválila Rada HMP na návrh komise přidělit jediné akci, totiž Festivalu spisovatelů, kterému Praha již vícero let po sobě přiděluje granty kolem jednoho milionu korun. A to i přesto, že dle samotného stanoviska komise panují ohledně umělecké, dramaturgické a organizační kvality akce rozporuplné názory (kritické ohlasy na loňský ročník viz též např. Tvar 20/2016 či Host 9/2016) a vyskytují se pochybnosti ohledně transparentnosti jejího rozpočtu. Co jiného než

transparentnost rozpočtu by se mělo při rozdělování veřejných peněz brát v první řadě v potaz, snad ani ne jako hodnotící kritérium, ale jako základní premisa?

Festival spisovatelů je navíc nesmyslně předraženou akcí – plánovaný rozpočet na příští rok dosahuje 4,8 milionu korun. Loni navštívilo festival šest zahraničních autorů, s nimiž se konala v Praze necelá desítka akcí. (Jen pro představu – Skandinávský dům koordinoval v letech 2015 a 2016 více než roční kreativní a inovativní projekt #ReadNordic, s rozpočtem méně než polovičním, během něž do Prahy a dalších měst zavítalo přes 25 zahraničních autorů, konalo se cca 70 veřejných akcí, severské země měly jako čestný host Světa knihy na veletrhu designový stánek o rozloze 150 m², proběhla rozsáhlá kampaň na sociálních sítích, v médiích, čtenářská výzva a další aktivity.) Opravdu Praha potřebuje veřejnými prostředky dotovat neúspěšný festival, na němž návštěva jednoho autora vyjde v průměru na mnoho set tisíc korun?

Literární projekt Skandinávského domu bývá různými nezávislými komisemi hodnocen velmi kladně, i na příští rok dokonce bodově lépe než zmíněný festival i většina dalších literárních projektů. Přes vysoké bodové ohodnocení se komise na základě sporných, neopodstatněných a snadno zpochybnitelných argumentů rozhodla, že „podpora z veřejných zdrojů může být pouze symbolická“, konkrétní návrh činí směšných 10 000 Kč (celkový plánovaný rozpočet na celoroční činnost je 235 000 Kč, žádost podána o 70 000 Kč). K čemu bodové hodnocení projektů slouží, když se o výši přiděleného grantu nakonec rozhoduje ledabyly a mimo veškeré bodové škály?

Komise své rozhodnutí odůvodňuje takto: „Současná severská literatura patří k velmi čtenářsky atraktivním, což čeští nakladatelé velmi dobře vědí. První otázka zní, jestli vyžaduje takto pojaté marketingové aktivity, druhá otázka zní, proč se nehledají zdroje právě u nakladatelů.“ Základní dva argumenty, které komise uvádí, jsou tedy: 1. Severská literatura již je u nás úspěšná, proto veřejnou podporu nepotřebuje; 2. literární akce Skandinávského domu jsou marketingovými aktivitami, a proto je mají podporovat nakladatelé. Obě domněnky dokládají, že komise buď grantovou žádost vůbec nečetla, nebo nerozumí kulturním projektům, které hodnotí.

Současná severská literatura nepochybně úspěšná a známá je, nutno ovšem podotknout, že toto tvrzení se týká především severské krimi, na kterou se projekt Skandinávského domu vůbec nezaměřuje. Tvrdit, že celá severská literatura podporu nepotřebuje, je stejně absurdní, jako například prohlašovat, že podporu nepotřebuje festival amerických nezávislých filmů, protože hollywoodské snímky jsou přece kasovními trháky, nebo že podporovat turismus v českých a moravských regionech je zbytečné, protože všichni cizinci přece znají a hojně navštěvují Prahu. Akce Skandinávského domu navíc představují také literaturu klasickou, severské literatuře se věnují z odborného hlediska a zasazují ji do širších, nežřídka intermedialních a mezikulturních kontextů. Jejich účelem není propagovat mainstreamové a komerčně úspěšné tituly a už vůbec ne zvýšit prodeje severských knih.

Vyjádření, že akce Skandinávského domu jsou „marketingovými aktivitami“, jde ruku v ruce s neopodstatněnými argumenty členů komise – nakolik marketingové jsou například chystaný cyklus o norském klasikovi Tarjeiu Vesaasovi s plánovanou projekcí filmových adaptací, seminář pro začínající překladatele, odborné úvody k divadelním hrám nebo besedy o literatuře se současnými u nás méně známými severskými autory, jimž v češtině často vychází první překlad, opravdu netuším. Stejně tak

mi není jasné, jak do komerčně úspěšné severské literatury spadají akce uspořádané Skandinávským domem v uplynulém roce (komise projekt na rok 2016 hodnotila velmi podobnou rétorikou) jako scénické čtení z deníků Fridtjofa Nansena (česky jediné vydání 1897), čtení ze starých českých cestopisů po Švédsku (v knihkupectvích mimochodem nedostupných), hudebně-poetický večer o finskošvédské básnířce Edith Södergran (jejíž český překlad vyšel na sklonku 80. let) nebo akademická konference o česko-severských literárních vztazích. Na tyto a podobné akce, které mimochodem tvoří gros celého projektu, máme snad podle komise také žádat o podporu u českých nakladatelství?

Další otázkou je, proč není stejný metr uplatňován u všech grantových žádostí. Pokud je beseda se současným severským spisovatelem označována za marketingovou akci, čím je pak večerní pořad (nemluvě o autogramiádě v komerčním knihkupectví!) se světoznámým bestselleristou, jako je Chuck Palahniuk, jeden z hlavních hostů Festivalu spisovatelů 2016 (tento ročník mimochodem magistrát podpořil částkou 900 000 Kč)? Komise zjevně odhalila nějaký zaručený klíč k tomu, které literární akce jsou komerčním marketingem a které prospěšnými nekomerčními aktivitami. Jen by bylo dobré, kdyby ho vzhledem k transparentnosti rozhodovacího procesu o veřejných prostředcích odhalila a přede všemi obhájila.

Nebudu se podrobněji pozastavovat nad tím, které další instituce či organizace nedostaly podporu na smysluplné a kvalitní literární aktivity pod nálepkou domnělé komerčnosti (například celý doprovodný program Světa knihy, který největší český veletrh obohacuje právě o nekomerční pořady; oblíbený a moderně pojatý knižní jarmark Knihex, jenž je unikátní platformou pro setkávání literátů, čtenářů, odborné veřejnosti i nakladatelů), zatímco většinu prostředků určených na podporu živé literatury vysál jediný, rozporuplný projekt. Nebudu ani zabíhat do jiných oblastí kultury, kde byla odůvodnění a doporučení komise neméně podivná. Předpokládám, že kolegyně a kolegové dají svou nespokojenost veřejně najevo sami.

Schválenou desetitisícovou almužnu na naše literární akce v roce 2017 s díky odmítáme, už hubená podpora 18 000 Kč na rok 2016 pro nás byla hraniční – vynaložená námaha na veškerou administrativu s grantovými smlouvami, účtováním, vyúčtováním a vyhodnocením projektu nám za to opravdu nestojí, což potvrdí asi každý, kdo někdy nějaký projekt s grantovou podporou koordinoval.

Pevně věřím, že tento otevřený dopis vyvolá nezbytnou konstruktivní diskusi o způsobu rozdělování grantů MHMP v oblasti kultury, která povede ke zlepšení situace a větší spokojenosti všech zúčastněných stran.

Přeji Vám dobrý rok 2017 plný kvalitních kulturních zážitků, ať uspořádaných s veřejnou podporou, nebo bez ní!

Michal Švec
předseda Skandinávského domu, z. s.

michal@skandinavskydum.cz